

STUDENTEN-WEEKBLAD.

Redacteuren: J. B. H. Coenen, W. L. Ghijsen, N. G. Kam,
J. L. A. Ledeboer, S. H. Stoffel.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f3,50, bij vooruitbetaling f3,— per jaar.

De jaargang loopt van 1 October tot 30 September. De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

UITGEVER:
J. WALTMAN Jr.
DELFT.

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen.

Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

Eerstvolgende REDACTIEVERGADERING ten huize van N. G. KAM, Koornmarkt 72, Dinsdag 10 Maart, te 4 ure.

DELFTSCH STUDENTENCORPS.

De daad van de Delftsche Studenten-Weerbaarheid.

Vrijdag 27 Februari l.l. nam de ledenvergadering van deze vereeniging, die zich krachtens art. 1 harer statuten ten doel stelt de oefening in den wapenhandel enz., het besluit, om aan den minister van oorlog haar steun aan te bieden, ingeval deze door hem gevraagd werd.

Dit besluit werd niet onvoorbereid of in een vlag van enthousiasme genomen. Den vorigen dag was aan alle corpsleden eene circulaire verzonden, waarin 22 personen, alle 4e of oudere jaars, tegen het nemen van dit besluit waarschuwd op grond dat:

- van geen gevaar voor een buitenlandschen vijand gebleken was;
- de aannemers van zoo'n besluit zich zonder voorbehoud aanboden ter verdediging van elken maatregel der regeering;
- de spanning door zoo'n besluit kunstmatig wordt verhoogd.

De heeren hebben dus gelegenheid gehad kalm over de draagkracht van hun besluit na te denken, men moet aannemen dat ze zich hunne verantwoordelijkheid bewust waren, dat ze dus ten volle voor die daad aansprakelijk zijn.

Ter handhaving van de orde of de rechtsveiligheid was het besluit niet noodig; immers de minister van oorlog heeft, krachtens de wet, het recht de leden van weerbaarheidsvereenigingen op te roepen, en geen student zou in dat geval den dienst hebben geweigerd.

De beteekenis van dit besluit is dus geene andere dan eene manifestatie, een bewust partij kiezen van eene corpsvereeniging als zoodanig vóór de regeering en, wat meer zegt, tegen de arbeiders. Het is niets anders geweest dan eene niet gemotiveerde verklaring, dat de Delftsche Studenten-Weerbaarheid niet rood en niet arbeidersgezind en niet gematigd gezind is (als de onderteekenaars van het manifest der twintigen), maar dat zij zich plaatst vierkant tegenover den opstrevenden „vierden stand“.

De beteekenis van dit feit op zich-zelf beschouwd is eene uiterst geringe; als uiting van den geest onder een deel onzer medestudenten, en als maatstaf van dien geest voor de buitenwereld echter eene zeer groote.

Het gelukken of mislukken van eene eventueele algemeene staking, in het algemeen het voortschrijden van de klasse der arbeiders zal niet of uiterst weinig beïnvloed worden door het feit, dat een twintigtal jongelieden, gewapend met geweren en revolvers, voorzien van eene keurige uniform en en fraaie pluim, zich tegenover haar willen plaatsen.

Maar belangrijk en zorgwekkend voor de toekomst is het feit als teken dat er in Delft een twintigtal jeugdigen, en

daarbij van de meest invloedrijken, gevonden worden, die zóó véél klassegevoel en zóó weinig jeugdig enthousiasme voor de zaak der zwakkeren en misdeelden in zich hebben, dat zij zich met hunne wapens, uniformen, pluimen, enz. vierkant tegenover deze willen plaatsen; twintig jeugdigen, die zóó weinig besef hebben van hunne toekomstige positie in de maatschappij, dat zij het wagen, van te voren het vertrouwen der arbeiders, met wie zij zoo veel te maken zullen hebben, te verspelen.

De Delftsche Studenten-Weerbaarheid heeft, door buiten hare statuten en buiten de corpswet om dit besluit te nemen, den naam van het corps betrokken in den politieken strijd. Noodig schijnt het mij toe, dat het corps, ter handhaving van zijn naam, zich over dit besluit uitspreke en het door zijne goedkeuring sanctioneere, of wel door zijne afkeuring in strijd verklare met wet en geest van 't corps.

Het initiatief tot het bijeenroepen van eene corpsvergadering is reeds door enkelen genomen. Daar zal de Weerbaarheidsvereeniging zich dan te verantwoorden hebben, tenzij zij van te voren, na raadpleging harer leden, op haar besluit terugkome en het intrekt.

S.

Rehabilitatie.

Met genoegen voldoen wij aan het verzoek van den heer W. Reuhl, om mede te deelen, dat het eenige doelpunt door de Delftenaren in den wedstrijd Quick—D. S. V. V. behaald, door hem en niet door den heer Bergsma gescoord werd.

Wij kunnen den heer Reuhl verzekeren, dat het allerm minst in de bedoeling van onzen verslaggever heeft gelegen aan zijn roem afbreuk te doen.

Eere, wien eere toekomt!!

RED.

SOCIALE AANGELEGENHEDEN EN WETENSCHAP.

Het Wetsvoorstel.

Hetgeen ieder haast onmogelijk had geacht, is geschied. De regeering heeft een wetsvoorstel ingediend, waarbij het staken der arbeiders in publieken dienst, waaronder ook de spoorwegarbeiders, volgens een nieuw wetsartikel, vallen, strafbaar wordt gesteld. Dit wetsontwerp is een aanranding der persoonlijke vrijheid, en tegelijkertijd een overleveren van de arbeiders aan de macht der kapitalisten. De werkstaking was het eenige, tot nu toe wettige, middel dat de arbeider had, om, indien in het geheel niet naar hem geluisterd werd, den werkgever te dwingen naar hem te luisteren. Dit recht zal hem nu ontnomen worden!

Ik behoef voor de lezers van het S. W. niet meer de talrijke mislukte pogingen op te sommen, die de spoorwegarbeiders gedurende 21 jaar lang gedaan hebben om langs vreedzamen weg recht te krijgen. Zij, die de schitterende redevoering van Prof. Pekelharing hebben bijgewoond, zullen weten hoe alles afstootte op de onwil der regeering, om zelfs de grieven te onderzoeken, op de hooghartigheid

der maatschappijen, die de arbeidersvereniging niet wilden erkennen, op de laksheid van het Nederlandsche volk, die niet naar hunne klachten wilden luisteren. En toen al hunne pogingen schipbreuk leden, toen zij in plaats van recht, minachting kregen, toen konden zij wel niet anders dan door het toonen van hunne macht de directie tot erkenning dwingen.

Dit nu was natuurlijk een machtsvertoon, maar een machtsvertoon, noodzakelijk geworden, door de hooghartigheid der maatschappijen waar tegenover alle andere middelen faalden. De maatschappij moest wel, doof als ze was voor alle beden en klachten, door geweld gedwongen worden de vereeniging te erkennen. Door de eerste staking wilden de arbeiders dan ook voornamelijk de zekerheid verkrijgen, dat voortaan naar hunne klachten althans geluisterd zou worden.

De staking heeft echter in het geheel niet tot machtsmisbruik geleid. Nadat de directie de vereeniging erkend had, nadat zij eindelijk, na 21 jaar negeering, de arbeiders de gelegenheid heeft gegeven hunne grieven kenbaar te maken, hebben zij doordrongen als zij waren van de groote sociale gevolgen dezer staking, na intrekking der andere eischen, onmiddellijk de dienst hersteld.

Is hier sprake van machtsmisbruik? Is dit een staking geweest, door de arbeiders zelf verlangd? Neen, de maatschappijen hadden door hun niet willen erkennen de arbeiders eenvoudig er toe gedwongen; zij en niet de arbeiders dragen hiervan de schuld.

En nu deze staking voorbij is, nu de arbeiders rustig het werk hervat hebben, nu heeft de regeering een wet uitgevaardigd, waarbij den arbeiders voortaan dit laatste middel wordt ontnomen, waardoor hunne erkenning dus feitelijk weer te niet wordt gedaan.

Want, wanneer de maatschappijen niet meer, uit vrees voor staking, gedwongen zullen zijn de vereeniging te erkennen, zullen zij wederom op de klachten der arbeiders niet antwoorden, noch naar hunne eischen luisteren! Zullen zij nog erger dan zij thans reeds doen door het oprichten van ordebonden, door het nemen van kleine rancune maatregelen, het dreigen met ontslag enz. het zoo juist gesloten verdrag gaan schenden. En wie zal hun dit nu beletten?

De regeering heeft wel is waar een enquête commissie benoemd maar haar werk zal zijn als dat van al dergelijke commissies. Zij ontdekken nooit grieven, hare rapporten zijn steeds vol lof. Deze enquête commissie heeft trouwens niets meer te doen, de grieven van de werklieden zijn immers reeds sedert lang openbaar gemaakt. Veel beter ware het dan ook, zoo van regeeringswege een commissie was benoemd, belast met de beoordeeling van het al of niet rechtvaardig zijn dezer ingekomen klachten; een lichaam dat onpartijdig uitspraak zou kunnen doen. *)

De regeering dwingt zoodoende, indien de spoorwegarbeiders zich althans niet weerloos aan de willekeur der directies willen overgeven, tot een tweede staking. Is het de schuld der arbeiders, zoo de gevolgen hiervan verschrikkelijk voor Nederland zullen zijn?

Mogen zij, zonder weerstand zich het middel laten ontnemen, dat gebleken is het eenige werkelijk afdoende te zijn om de maatschappij te doen luisteren?

Ik vraag u, zoudt gij zelf dit in hun geval toelaten? Zoo gij zelf arbeiders waart en zoo gij wist, dat daardoor nooit meer op uwe klachten geantwoord zou worden, zoudt gij dan ook rustig toelaten, dat dit eenige middel van verweer u ontnomen werd? Hebben de arbeiders getoond misbruik te maken van dit middel, of hebben zij het slechts in den uitersten nood, toen alle andere middelen faalden, toegepast?

Ik kan mij niet begrijpen hoe vele corpsleden de regeering gelijk hebben gegeven, hoe zij ongevraagd hunne hulp hebben toegezegd, noodig tot uitvoering dezer dwangwetten? Keuren zij het dan goed dat een deel van het vrije Nederlandsche volk, zonder eenig middel van verweer, onderworpen wordt aan de willekeur der anderen? Vinden zij het rechtvaardig, dat die overheids-personen niet eens naar hunne grieven behoeven te luisteren, het als een gunst beschouwd moet worden, zoo zij op de klachten der arbeiders antwoord geven?

* * *

Na deze algemeene oppervlakkige beschouwing is het mijn plan de wetswijziging van het strafrecht nauwkeuriger te

*) Hoe onnoodig en van welke geringe praktische waarde deze enquêtecommissie zal zijn, blijkt wel uit het feit, dat de door de algemeene rijks-enquête op den arbeid gevondene grieven, wat het spoorwegpersoneel betreft, nagenoeg nog allen bestaan.

bekijken, om zoo doende aan te toonen, dat de door mij gebruikte woorden, geen holle klanken zijn, maar gezegdes inderdaad aan de werkelijkheid getoetst.

Ik wil slechts over het eerst ingediend wetsontwerp spreken, niet omdat ik meen dat de spoorweg-brigade ook niet reeds een belemmering bij staking zal opleveren, niet omdat ik de enquête commissie niet reeds als een indirecte intrekking beschouw van de veroverde erkenning der vakvereniging, maar omdat deze beide andere wetsontwerpen van zeer ondergeschikt belang zijn, zóó zij tegelijkertijd met de wijziging in het strafrecht worden aangenomen. Ik zal daarom hieronder alleen een juiste omschrijving van de strafwetswijziging met al de daaruit voortvloeiende straffen en gevolgen geven.

Het ingelaschte artikel 284bis luidt:

Hij, die een ander door hinder of overlast of door het bezigen van middelen geschikt om vrees aan te jagen, wederrechtelijk dwingt iets te doen of te dulden, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste honderd gulden.

Indien het misdrijf wordt gepleegd door twee of meer vereenigde personen, kan gevangenisstraf worden opgelegd van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste twee honderd gulden.

Dit wets-artikel heeft blijkbaar de bedoeling de vrijheid van arbeid aan onderkruipers te verzekeren. Afgezien nu van het feit, dat onderkruipers, niet georganiseerden, volgens mijne persoonlijke opinie, niet door eene organisatie naast zich mogen geduld worden, daar zij: 1e de organisatie ten zeerste belemmeren en 2e steeds, zelfs niet opofferende, van de, door andere arbeiders met geldelijke offers en daadwerkelijken steun verkregen, voordeelen profiteren, treft het me toch buitengewoon dat dit wetsartikel ingelascht is.

Want in art. 284 staat:

Met gevangenisstraf van ten hoogste negen maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden wordt gestraft:

- 1° hij, die een ander door geweld of door bedreiging met geweld wederrechtelijk dwingt iets te doen, niet te doen of te dulden.
- 2° hij, die een ander door bedreiging met smaad of smaadschrift dwingt iets te doen, niet te doen of te dulden.

Onder dit artikel dus vallen reeds alle, door bedreiging kracht bij gezette, pogingen, die door georganiseerde arbeiders worden aangewend om onderkruipers van hun werk afhouden. Het nieuwe wetsartikel moet dus op een andere wijze van bekeering dan door dwang het oog hebben. Hare bedoeling is het blijkbaar voortaan ook strafbaar te stellen, zóó men door huisbezoek, door het ongevraagd inlichtingen verschaffen aan niet georganiseerden, enz. pressie op de onderkruipers wenscht uit te oefenen. Hierdoor toch wordt ook, zoo men het maar strikt opneemt, hinder en vooral overlast aan deze personen aangedaan. Ware dit niet de bedoeling van het artikel zoo zou hare invoering geheel overbodig, zou het bedreven feit reeds volgens art. 284 strafbaar zijn.

Is het nu, zoo vraag ik, niet uiterst onrechtvaardig, zoo het verstrekken van eenvoudige inlichtingen, het door verstandelijke argumenten overtuigen strafbaar wordt gesteld? Mag men het dulden, dat verboden wordt, arbeiders óók van eene andere zijde dan van hunne partij feiten onder de oogen te brengen? Is dit geen aanslag op de vrijheid van spreken, op de vrijheid, die men tot nu toe bezat, om langs verstandelijken weg voor zijne denkbeelden propaganda te maken?

Opmerkelijk is het, dat, terwijl het sub 2 art. 284 genoemde misdrijf, alleen bij aanklacht van hem, tegen wien het gepleegd wordt, vervolgbaar is; dit bij het nieuwe wetsartikel niet het geval is. Hier kan de vervolging direct door de openbare macht ingesteld worden, ook zonder dat de betrokken persoon het zelf wenscht. De politie heeft dus de bevoegdheid uit te maken of hinder, overlast aangedaan of vrees aangejaagd wordt. Men behoeft niet verder na te denken om in te zien tot welke grove willekeur dit aanleiding kan geven.

Maar was deze gevangenisstraf het eenige, was deze geldboete het ergste, zoo zou men de regeering althans gedeeltelijk kunnen verontschuldigen, zou men zich kunnen denken dat zij de rechter in oproerige tijden een buitengewone (ongeoorloofde) macht heeft willen geven om sommige propagandisten tijdelijk onschadelijk te maken, maar neen dit is blijkbaar niet hare bedoeling geweest.

In art. 286 toch is ingelascht:

Bij veroordeeling wegens een der in de artikelen 284, 284 bis en 285 1er lid, omschreven misdrijven, kan ontzetting van de, in artikel 28 No. 3 vermelde, rechten worden uitgesproken.

Het hier bedoelde art. 28 No. 3 heeft betrekking op de bevoegdheid, die de rechter bezit om, als bijkomende straf, den veroordeelde het recht te ontnemen om te kiezen of verkiesbaar te zijn bij, krachtens wettelijk voorschrift uitgeschreven verkiezingen.

De bedoeling is het dus niet deze misdadiger(?) tijdelijk onschadelijk te maken, neen, de regeering vindt het eerlijk propaganda maken voor zijn meening blijkbaar zoo'n groote staatkundige misdaad, dat zij de rechter de bevoegdheid wil geven de bedrijver hiervoor zijne burgerrechten te ontnemen. Is dat geen schande? Is het niet schandelijk, zoo een dergelijke belemmering om vrijuit voor zijne meening propaganda te maken wordt ingevoerd?

Artikel 858 bis luidt:

De ambtenaar of eenig ander in eenigen openbaren dienst, of eenig in het openbaar spoorweg verkeer voortdurend of tijdelijk werkzaam gesteld persoon, die met oogmerk om stremming in dien dienst of in dat verkeer te veroorzaken, nalaat, of wettig daartoe gelast, weigert, werkzaamheden te verrichten, waartoe hij zich uitdrukkelijk of uit kracht van zijn dienstbetrekking heeft verbonden, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste twee honderd gulden.

In het Sociaal Weekblad is reeds gewezen op de gebrekkige redactie van dit wetsartikel. Bij de toepassing zullen hieruit stellig vele juridische moeilijkheden voortvloeien. Want wel wordt de staking strafbaar gesteld, zoo het oogmerk stremming van verkeer, maar niet zoo een andere reden oogmerk is. Volgens de letter der wet is het dus niet strafbaar zoo men om loonsverhoging, solidariteitsbeginsel enz. staakt, want in die gevallen is stremming van verkeer wel gevolg niet het oogmerk van de staking geweest.**)

Blijkbaar is het echter wel de bedoeling van den wetgever geweest deze gevallen onder dit artikel te laten vallen. Hierdoor wordt dus reeds aan ieder persoon afzonderlijk het recht ontnomen, zijn werk neer te leggen. Wel heeft althans bij de H. IJ. S., waar geen termijn van opzegging bestaat, de directie het recht een arbeider onmiddellijk te ontslaan, maar dit recht wordt niet meer aan den arbeider zelf gegeven. Is dit niet meten met twee maten?

De wetgever straft dus het plotseling neerleggen van den arbeid, m. a. w. de poging van iederen spoorweg- en gemeente-arbeider tot staking. Hij ontnemt zodoende aan die werklieden het middel, dat het eenige werkelijk afdoende is, om zijne beden en klachten klem bij te zetten. Hij zal voortaan, zoo de werkgever doof blijft, daarin moeten berusten. Voorwaar een mooi bewijs van klassewetgeving!

Maar om het staken nu totaal onmogelijk te maken, om te voorkomen, dat dit artikel niet theoretisch zonder eenigen daadwerkelijken kracht zou zijn, heeft men art. 358ter ingevoerd.

Dit luidt:

„Indien twee of meer personen, tengevolge van samenspanning het misdrijf plegen in het vorig artikel omschreven, worden de schuldigen, zoodoende de leiders of aanleggers der samenspanning gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren.”

Dit artikel heeft niet de bedoeling om alle medeplichtigen gevangen te nemen, dit toch zou, zooals reeds verschillende bladen hebben aangetoond, in de praktijk onuitvoerbaar zijn. Het dient slechts om de macht te bezitten ingeval van poging tot staken alle leiders en gevaarlijk geachte handlangers onmiddellijk achter slot en grendel te kunnen zetten en zodoende oogenblikkelijk de kracht der organisatie te breken. Daarom is hier ook max. 4 jaar gesteld. Want art. 86 1e alinea Wetboek van Strafvordering zegt:

Gevangenneming of, zoo de verdachte voorloopig is aangehouden, gevangenhouding, kan, bij het verleenen van rechtsingang, worden bevolen, indien tegen het misdrijf als max. vier jaren en meer is bedreigd.

Men ziet dus hoe duidelijk hier de bedoeling van den wetgever blijkt. Zonder leiding is een staking geheel en al verloren. Hierin zit de kracht van dit artikel; iedere poging kan zodoende direct belet worden.

**) Maandagavond wees ook Ds. Talma op deze groote leemte in dit wetsartikel. Volgens hem was daarom staking uit gewetensbezwaren niet strafbaar. Waar is echter de grens?

Ook bij dit artikel geldt natuurlijk het op juridische gronden aangevoerde bezwaar over art. 358bis.

Artikel 358quater bepaalt de straffen zoo het opzet werkelijk gelukt, het is natuurlijk van minder belang. De, volgens deze artikelen veroordeelden kunnen niet alleen hun kiesrecht en kiesbevoegdheid verliezen, maar zijn ook uitgesloten van het bekleeden van ambten, en van het dienen bij de gewapende macht.

Ik hoop door dit alles aangetoond te hebben, dat deze wetten zóó geformuleerd zijn, dat zij elke staking van arbeiders in publieken en daarmee gelijkgestelden dienst geheel en al onmogelijk maken. Dat dus na hunne invoering de arbeidsvoorwaarden dezer menschen geheel en al zal afhangen van de welwillendheid der directies.

Laat ons zorgen dat dit niet gebeure!

W. G.

NASCHRIFT.

Sedert dien heeft de H. IJ. S., zooals in de N. C. vermeld staat, klaarblijkelijk om de losse arbeiders, wier hulp bij eventuele staking natuurlijk zeer noodig zal zijn, goed te stemmen besloten:

Dat aan iederen lossen arbeider de tijd, gedurende welke men hem in dienst neemt, vooraf moet worden opgegeven. Is dit niet mogelijk, zoo zal opzegging een week vooraf moeten geschieden.

Wie het oordeel der groote liberale pers wil lezen over deze dwangwetten, neme het Handelsblad van 4 Maart. Hierin wordt het wetsontwerp in Non Possumus ook door dit liberale blad ten zeerste gecritiseerd.

W. G.

Antwoord.

Dit antwoord zal uitvoeriger moeten zijn dan oorspronkelijk mijn plan is geweest, daar het mij gebleken is dat mijn vorig schrijven door velen geheel verkeerd begrepen is, en ik dus mijn standpunt wat nauwkeuriger moet omschrijven.

Een van de voornaamste gronden waarop de heeren S. en G. hun aanval steunen is, dat ik in den ingenieur goed zou vinden als ze zich bij hunne klasse aansloten, terwijl ik dit in de arbeiders af zou keuren. Dit heb ik nergens gezegd. Ik maak een groot onderscheid tusschen klasse en organisatie, een onderscheid dat door de heeren S. en G. maar geheel weggecijferd wordt. Ook ik vind het in de arbeiders te prijzen als zij zich houden bij hunne klasse, als zij zich niet willen verlagen door kruiperij in een goed blaadje bij een superieur te komen; maar wat ik niet in hun afkeur is dat ze zich niet aansluiten bij eene organisatie, die zich zoo gedraagt als de vereeniging van Spoor- en Tramwegpersoneel zich bij de laatste staking gedragen heeft. Dan prijs ik het in de arbeiders, dat ze zich niet laten verleiden tot iets, waar ze het zelf niet eens mede zijn maar waar ze toe worden opgehitst en ze zich, zonder bedenken, aan overgeven; een handeling waar ze later misschien spijt van hebben.

Dat en ook dat alleen heb ik goedgekeurd in mijn „Open Aanmerkingen” heel iets anders dan de heeren S. en G. er van maken.

Verder zou men na het lezen der stukken van A., S. en G. denken dat ik de felste reactionair was, die men zich denken kan. Niets is minder waar dan dat. Dit wordt zoo opgemaakt uit de volgende twee punten die ik in mijn vorig schrijven heb trachten aan te toonen en die er de hoofdinhoud van uitmaakten:

1°. Een ingenieur is niet de aangewezen persoon om als bemiddelaar op te treden maar kan het doen onafhankelijk van zijn positie.

2°. De gronden waarop de heer T. T. zijn bewijs steunt, als zou de pressie op de ongeorganiseerden uitgeoefend geoorloofd zijn, zijn onjuist.

Wat het schrijven van den heer A. betreft: op den toon waarin het stukje gesteld is zal ik niet antwoorden; die is te eigen aan het S.-W. dan dat ik mij daaraan zou ergeren.*) Enkele deelen uit den inhoud wil ik nog even nagaan.

*) De heer v. d. P. kon ons waarlijk geen grooter hulde brengen, dan den toon, waarin het o. i. voortreffelijke stuk van den heer A. is gesteld, met die van ons blad te willen indentificeeren.

Red.

Om nog eens op „onderkruipers” terug te komen, ik beschouw ze niet als menschen die „hun plichten tegenover den patroon getrouw blijven”. maar die hun plicht tegenover hun huisgezin kennen. Als zij niet mede willen doen met de massa die staakt, als zij met hun loon en positie tevreden zijn, dan is het ongeoorloofd hen te dwingen den arbeid neer te leggen, te dwingen voor korten of langeren tijd armoede te lijden. Daargelaten of ze hierin gelijk hebben of niet, juich ik het toe, dat zij zelfstandig genoeg zijn hun eigen wil door te drijven.

Waar verder A. het loon van den machinist vergelijkt met het aanvangssalaris van den ingenieur, daar vraag ik hem: moet de studie van den ingenieur niet vergoed worden? Moet hij dezelfde inkomsten genieten als iemand die misschien reeds op 14-jarigen leeftijd verdienen ging! En zoo ja, dan moet het loon van den laagsten arbeider ook niet minder zijn, als de heer A. niet rekent naar opleiding, maar naar een levensstandaard die ieder zich naar willekeur scheppen kan. En daarin bestaat m. i. ook een fout van de arbeiders. Ze scheppen zich eerst een levensstandaard en eischen daarna loon. Zouden ook lieden uit een hogere klasse hetzelfde doen dan gingen ze te gronde, zouden ze beschouwd worden als menschen die „te groot geleefd” hadden en werden veroordeeld.

Dat het enkele woord van Oudegeest en Petter met instemming is begroet, is nog geen bewijs dat alle arbeiders bij kalm nadenken hadden willen staken maar vindt oorzaak in de opruiende taal der sprekers, die haar uitwerking op de, zoo licht ontvlambare gemoederen van de arbeiders niet heeft gemist. *)

Niet bij allen zal dit het geval zijn geweest. Ook ik ben overtuigd dat in vele gevallen het loon der arbeiders te laag is en heb dit ook reeds in mijn vorig stukje gezegd. Voor hen is staken het eenigste middel tot lotsverbetering en daarom geoorloofd, maar bij deze staking gold het geen loonsquaestie en om, voor solidariteit, een zoo noodig en nuttig vervoermiddel stil te zetten vind ik ongeoorloofd en dat is het werk van Oudegeest c. s.

Dat hiertegen eene wet komt, dat daardoor een geregelde treinenloop verzekerd wordt, vind ik een aanvulling van eene leemte in onze wetgeving.

Maar in het zelfde artikel wordt het staken in alle bedrijven, op alle manier onmogelijk gemaakt en dat is m. i. eene groote fout, een veel te vergaande maatregel die als een uitvloeisel van de tegenwoordige spanning moet worden beschouwd.

Van harte hoop ik dat dit deel niet in het staatsblad terecht zal komen daar het of niet zal worden uitgevoerd of, naar ik vrees, treurige toestanden in 't leven zal roepen.

En hiermede meen ik mijn bedoeling in de „Op- en Aanmerkingen” en mijn standpunt in deze questie voldoende te hebben toegelicht; daarom zal dit, daar ook de tijd mij ontbreekt, mijn eerste en tevens laatste antwoord zijn.

J. Æ. v. D. P.

*) Ik wensch even op te merken, dat, voorzoover mij bekend, noch Petter, noch Oudegeest vóór 30 Januari eenige z. g. opruiende taal tot de spoorwegarbeiders hebben gesproken. Waar haalt v. d. P. dit vandaan?

CORRECTOR.

Rancunemaatregelen der spoorwegmaatschappijen.

Bij het einde der vorige staking is door de beide spoorwegmaatschappijen o. a. beloofd: de vereeniging van spoor- en tramwegpersoneel te erkennen en geen rancunemaatregelen tegen één der stakers te zullen nemen.

Behalve eenige kleinere schendingen door ondergeschikten, welke wij in het orgaan der vereeniging door Oudegeest en Petter meegedeeld vinden, hebben de maatschappijen de volgende indirecte contractbreuken gepleegd:

Zij hebben terstond alle mogelijke hulp en steun verleend om naast de erkende algemeene Ned. Vereeniging van Spoor- en Tramwegpersoneel, nieuwe vereenigingen, de zogenaamde bonden van orde, te stichten. Met het oprichten dezer bonden wordt het resultaat, door de erkenning der groote federatie bereikt, grootendeels weer te niet gedaan. Hierdoor wordt dus van hoogerhand geholpen de erken-

ning tot een woord terug te brengen. Want, wanneer door hulp van hoogerhand het tot stand komen van dezen bond van onderkruipers naast de groote arbeidersfederatie gelukt en hij levensvatbaarheid blijkt te bezitten, zal de erkenning nimmer tot verbetering van arbeidersvoorwaarden kunnen leiden, zal alle vrees voor staking voor goed verdwenen zijn.

De hoofden der spoorwegmaatschappijen zullen dit feit waarschijnlijk ook wel niet willen ontkennen, denkkelijk zullen ook zij wel toegeven, dat deze handelingen zoo zij van hooger hand geschiedden, een contractbreuk zouden zijn, maar zullen ze zeggen: dit is niet het geval: de oprichting geschiedde slechts door ondergeschikte ambtenaren. Dit antwoord is echter niet voldoende, want wel degelijk moet, wanneer door, niet tot de arbeiders behorende, ambtenaren krachtens hunne hogere positie dwang wordt uitgeoefend op ondergeschikten, dit door de directiën verboden worden. Een spontane vereeniging van arbeiders, die de maatschappijen in geval van staking getrouw wilden blijven, zou natuurlijk geen indirecte schending van de erkenning der vereeniging zijn, maar ieder kan uit de namen der leiders zien, dat dit hier niet gebeurd is, dat dit een beweging is door hooger geplaatsten gesteund en op touw gezet.

Deze beweringen zouden echter ook, zoo de directie aldus hare handelwijze verdedigde, toch ook slechts woorden zijn, woorden, bestemd om de gemoederen der oppositie rustig te houden.

Het streven der maatschappijen is, zooals uit het onderstaande zal blijken, wel degelijk de organisatie zoo veel mogelijk te fnuiken.

Persoonlijk de werklieden der H. IJ. S. te Schiedam vragend, of van hooger hand niets werd aangevoerd om de staking te beletten en de leden voor de vereeniging te doen bedanken, vernam ik het volgende:

„De stationschef vraagt aan ieder onzer of wij zullen staken of niet. Antwoorden wij, dat wij hierover niet te beslissen hebben, want dat wij lid der vereeniging zijn, zoo tracht hij ons door verschillende bedreigingen er toe te brengen voor de vereeniging te bedanken”.

Zoo werd een wisselwachter, na weigering, dagen achtereen als rangeerder op het emplacement gebruikt, en zijn dienst door een lossen arbeider, die niet aangesloten was, vervuld.

Zoo werd een ander werkman, wiens zoon in dienst der H. IJ. S. M. trachtte te komen, bedreigd, dat dit niet zou geschieden, zoo hij niet onmiddellijk voor de vereeniging bedankte.

Tal van andere voorbeelden zou ik hierbij nog kunnen opnoemen; het zouden echter steeds herhalingen der hier geciteerde zijn, vandaar dat ik ze achterwege laat.

Deze chef handelt niet uit eigen beweging; aldus te handelen is hem klaarblijkelijk van hoogerhand bevolen. Is het geen schande, dat op deze wijze door de directie kalmweg toegelaten wordt de overeengekomen bepalingen te schenden?

Deze voorbeelden zijn positief waar, zij zijn mij persoonlijk meegedeeld; daarom heb ik ze ook in de allereerste plaats willen noemen. Het volgende lijstje heb ik uit de dagbladen verzameld. Het zijn alle gevallen die ik natuurlijk onder voorbehoud mededeel:

Te Delft worden de spoorwegarbeiders, die een pensioentje uit den militairen dienst hebben, bang gemaakt dat zij dit verliezen zullen, wanneer zij aan de staking deelnemen.

De directie der H. IJ. S. M. heeft aan de centrale werkplaats te Haarlem uit iedere afdeling 2 personen laten roepen om eene loonregeling te ontwerpen.

Deze maatregel is lijnrecht in strijd met de erkenning der vereeniging. Het bestuur der organisatie heeft hier dan ook tegen geprotesteerd.

De conducteur Lentz van de H. IJ. S. M. te Apeldoorn is geschorst wegens het verspreiden van manifesten; sedert dit bericht is hij ook reeds ontslagen. Over het onrechtvaardige van deze schorsing leze men het bijblad van „Het Volk” van Zondag 1 Maart.

In Maastricht werd een conducteur geschorst, omdat er in het dienstlokaal een oproep voor eene vergadering van spoorwegpersoneel was aangeplakt.

Te Winschoten zijn de ladingmeester de Wijs en de conducteur Van der Molen geschorst wegens verspreiding van een manifest te Nieuw-Beerta. Deze beide mannen zijn voorzitter en secretaris van Ned. Vereeniging van Spoor- en Tramwegpersoneel. Beide zijn sinds ontslagen.

Volgens het Hbld. zijn ook nog twee conducteurs bij S.S. ontslagen enz.

(Zie vervolg Bijvoegsel.)

BIJVOEGSEL

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van DONDERDAG 5 MAART 1903.

Behalve bovengenoemde gevallen van schorsing en ontslag, gebeuren er natuurlijk nog tal van andere niet openlijk bekende dwangmaatregelen. Men zie hierover slechts het omtrent Schiedam medegedeelde. Ook in Delft is mij bekend dat op deze manier groote pressie op de beambten wordt uitgeoefend.

Na aldus de rancunemaatregelen der maatschappij te hebben nagegaan, wil ik nog een oogenblik stilstaan bij de groote mate van machtsmisbruik der overheidspersonen:

Reeds op het oogenblik, nu er nog geen sprake van onlusten of wat ook te bespeuren is, werd een telegram geweigerd, waarin verzocht werd te protesteeren tegen onrechtvaardig ontslag.

Men zie hierover slechts de dagbladen

Is dit geen misbruik maken van macht?

Het brievengeheim wordt geschonden. Een brief, aan een conducteur te Heerenveen verzonden, is door de politie in beslag genomen en bij de Justitie gedeponneerd. Is dat geen misbruik maken van macht?

Brieven aan het hoofdbestuur verzonden, worden waarschijnlijk onderschept. Vele brieven toch raken zoek, Dit leidt tot het vermoeden, dat zij onderschept worden. Het zou toch al zeer toevallig zijn, zoo juist al deze brieven zoek raakten. Zoo weet ik o. a. door een mij persoonlijk gedane mededeeling dat brieven uit Schiedam verzonden aan het hoofdcomité van verweer niet overkwamen. Geeft dit geen aanleiding tot het vermoeden, dat hier misbruik van macht gepleegd wordt?

De leiders der organisatie, Petter en Oudegeest o. a., worden overal door politie gevolgd. Geen stap kunnen ze doen of de politie weet het. Waarom heeft de politie op het oogenblik het recht de persoonlijke vrijheid dezer mannen aan te tasten? Hebben zij zich aan een enkel bij de wet strafbaar feit schuldig gemaakt? Is dit dan geen misbruik maken van macht?

Den soldaten der opgeroepen lichteningen wordt het verboden iedere openbare vergadering over de nieuwe strafwetten bij te wonen. Niet alleen wordt hun, wat ik van regeeringsstandpunt af te verdedigen acht, het bijwonen van antimilitaristische vergaderingen verboden, maar ook mogen zij geen enkele inlichting ontvangen over de gebeurtenissen waardoor een eventuele nieuwe staking ontstaan zou kunnen. Zij mogen dus niet de waarheid vernemen. De soldaten worden expresselijk door de regeering dom gehouden. Heeft de regeering wel het zedelijk recht deze mannen, die de daden der regeering met hun leven zullen moeten verdedigen, niet eens in te laten lichten, wat deze daden feitelijk zijn? Is dit beletten geen misbruik maken van macht?

Een conducteur te Utrecht, die een manifest van een comité van verweer las, werd gedwongen dit papier af te geven. De controleur vroeg hem of hij of één der omstanders de bezitter ervan was; op ontkenkend antwoord nam hij het in beslag.

Ik geloof dat ik niet verder behoef te gaan: Ieder dezer voorbeelden is op zichzelf reeds sprekend genoeg.

Q.

Dit stuk was al ter perse, toen ik het volgende treffende voorbeeld las in de Telegraaf van 4 Maart:

Aan de Centrale werkplaats te Utrecht zijn 31 werklieden ontslagen wegens dienstweigering bij de jongste staking.

Aan den heer Estor.

Zeergeleerde heer,

Hoed u voor de farizeëen, die in lange kleederen gaan. MARCUS 12-38.

Hij deed als of hij zeer voldaan was over diens antwoorden, teekende alles op, om zich bij gelegenheid er van te bedienen. K. O. MEINSMAN¹⁾

Misschien zult ge 't mij niet ten kwade duiden, wanneer ik bovenstaande woorden, ook op u toepas. Gij toch zijt begonnen met drie lange kolommen vol te schrijven met allerlei persoonlijke hatelijkheden en lasterpraatjes en toch

¹⁾ In zijn werk „Spinoza en zijn kring”.

beweert gij herhaaldelijk den persoon in kwestie niet te willen treffen, maar alleen den schrijver van een serie domheden.

Wanneer Lombroso over Schopenhauer sprekende zegt: „Er bestand nur aus Widersprüchen”, dan treft het mij, mijnheer Estor, hoe schitterend deze woorden ook op u kunnen worden toegepast. Bewijzen kunt ge zelf zeker wel vinden. Maar vergeef mij, ik zal u eerst zeggen, waar ge deze aanhaling vinden kunt, anders zoudt gij misschien „per klaarlijkheid” besluiten; dat Mercier²⁾ etc. sla dan op Lombroso's „Genie und Irrsinn”, uitgave Philip Reclam Jun. pag. 119. Maar, mijnheer Estor, zoo stel ik u dan op één lijn met een „coryphee der wijsgeerige wetenschappen”. Krult daarbij uw wijsgeerige neus niet van „zelfgenoegzame pedanterie”? Maar in nog meer opzichten, vind ik een sprekende gelijkenis. Evenals gij, wanneer u een polemiekt wilt beginnen, aanvangt met lasteren en schelden, zoo ook trachtte Schopenhauer zijn tegenstanders te overtuigen met razen en tieren. Evenwel voerde hij vaak grondige bewijzen aan en gij Maar misschien hebt gij reeds sinds lang „per klaarlijkheid” bewezen, dat Schopenhauer nooit iets aan filosofie heeft gedaan. Hij immers gebruikt herhaaldelijk citaten van Brahmanen en niet-Brahmanen, zonder daarbij plaats noch boek te vermelden. Maar, mijnheer Estor, er zijn nog meer „corypheeën der wijsgeerige wetenschappen”, waarmede gij een merkwaardige overeenkomst vertoont. Vergeef mij, maar ik meen, uw vriend Kant. Waar hij toch de oude begrippen en woorden gebruikt om daarmede zijn uitvindingen te betiteln³⁾, daar moest hij toch in tegenspraak komen met zichzelf en daarom besluit ik, wederom „per klaarlijkheid”, dat Kant niet wist, wat begrippen waren. Hij toch meende, dat een mensch of ook een redeloos dier geen voorwerpen kennen kan, zonder dat er bij die kennis begrippen werkzaam⁴⁾ zijn en daarop, het moge u vreemd klinken, mijnheer Estor, moet ik Schopenhauer napraten en zeggen: „monströse Behauptung” en elders weer: „Zuvor hätte er doch wahrlich untersuchen sollen, was denn überhaupt ein Begriff ist. Allein auch diese so nothwendige Untersuchung ist leider ganz unterblieben, was viel beigetragen hat zu der heillosen Vermischung intuitiver und abstracter Erkenntnis”. Dat kunt gij vinden in de „Kritik der Kantischen Philosophie” (Reclamed.) pag. 554. Mijnheer Estor, ook gij weet niet, wat begrippen zijn⁵⁾, nog minder weet gij dit dan Kant en daarom staat ge boven de „corypheeën der wijsgeerige wetenschappen”. Immers in deze verlichte tijden, schijnt bij velen diegene 't hoogst te staan, welke de grootste dwaasheden verkondigt en 't meest schelden kan.⁶⁾ Weet gij, mijnheer Estor, hoe 't komt, dat Kant zoo geniaal is? In zijn voorrede van „Kritik der reinen Vernunft”, zegt hij uitdrukkelijk, dat 't te betreuren is, dat de filosofie van af Aristoteles gedurende al de eeuwen, dat ze gevolgd is geworden, nog geen verandering ondergaan heeft en dat 't daarom gewenscht is deze eens te herzien. 't Scherpzinnig vernunft vond de synthetisch apriorische oordeelen uit. Alsof iedere verandering eene verbetering ware! Vergeef mij, deze paapsche stoutigheid.

Mijnheer Estor, wanneer gij er eens voor ging zitten, om de meetkunde van Euclides, die toch reeds lang genoeg heeft bestaan, om verandering te ondergaan, te herzien, dan kondet gij misschien ook een genie worden, misschien nog grooter dan Kant, mijnheer Estor, ik zal u dan niet beschuldigen van „zelf-genoegzame pedanterie”.

Laten we verder eens te zamen, de Kr.d.r.V. doorlezen, dan zien we, dat alle verdere besluiten en gevolgtrekkingen door Kant gemaakt, alleen een gevolg zijn van dezelfde synthetisch apriorische oordeelen. Geloof gij 't niet. Slaan we dan 't meergemelde erfstuk op van 't jaar 1790, dan lezen we op pag. 41, dat alleen zijn beschouwing van ruimte, die Möglichkeit der Geometrie als eine synthetische Erkenntnis a priori begreiflich maakt, en op blz.

²⁾ Gij zoudt mij een plezier doen, wanneer u mij eens liet zien, waar Mercier over Godsbewijzen geschreven heeft. Ik wil u helpen. De aanhaling van mij, kunt ge vinden aan 't einde van zijn „Origines de la psychologie contemporaine”.

³⁾ Zie I. Kant en de Godsbewijzen.

⁴⁾ Kr.d.r.V. (3e Auflage) p. 75.

⁵⁾ Bewijzen, zie verder.

⁶⁾ Welke professor in Holland?

49: Also erklärt unser Zeitbegriff die Möglichkeit so vieler synthetischer Erkenntnis a priori en de godsbewijzen stuiten volgens hem op zijn valsche beschouwing van het formalisme. Vallen dus de synth.-analyt. oordeelen, dan valt daarmee ook de heele kritik. Deze oordeelen nu worden door de groote meerderheid der filosofen verworpen en dus valt dan ook Kants kritik en dat kan ik nu niet zoo geniaal vinden. Toch wordt Kant geëerd en aangebeden en weet gij wel waarom, mijnheer: Omdat hij de eerste is geweest, die de godsbewijzen durfde aanvallen. Men verwerpt de bewijsstukken, maar behoudt de resultaten. Gelooft gij 't niet, dan zeg ik u „met een kleine variatie, om het toepasselijk te maken op het geval“:

En komt 't u ongelooft voor,
Omdat gij 't niet vindt in boeken,
Dan moet gij, daar dient studeeren voor,
't Zelf maar onderzoeken. ⁷⁾

Mijnheer Estor, gij zult wel geschrokken zijn, toen gij in een der vorige nummers van het St. W. opnieuw een der vele godsbewijzen laast en uw geniale Kant in een dwaas daglicht werd gesteld, naar uwe meeningen. Is 't niet daarom, dat gij zoo verwoed te velde trokt tegen al wat ik daar heb verdedigd, is 't niet, omdat gij bevreesd waart, dat er ook maar een enkele lezer zijn zou, die zou gaan meenen, dat Kant, uw geniale Kant, die op moeilijkheden door tegenstanders gemaakt niet inging ⁸⁾, niet zoo onomstootelijk was, als 't wel leek en dat er lieden zouden worden gevonden, die en aan een God zouden gelooven, hoe absurd toch! en tot de overtuiging kwamen, dat de scholastieke wijsbegeerte zoo dwaas niet was. Gij waart bang, mijnheer Estor, dat er onder uw collega's lieden zouden kunnen worden gevonden, die notitie gingen nemen van het christendom, zijn verdedigers en hun werken.

Mijnheer Estor, geloof mij, u neemt slechts gif in en wie dan geen tegengif neemt, moet noodzakelijk sterven. Wel kunt gij nu en dan eens iets kwijtraken, zooals bij u nu is gebeurd, maar dit is alleen mogelijk, als de maat overvuld is.

Mijnheer Estor, gij durft ter sluiks de opmerking maken, dat mijn taktiek die zou zijn van „het doel heiligt de middelen“. Vooreerst pleit dit niet sterk voor uwe moreele opvoeding, maar bovendien zijt gij dan toch wel de eerste, die dit op zich zelf kan toepassen. ⁹⁾ Waar gij mijn bewijzen poogt af te breken, daar begint gij met in de allereerste plaats alles verdraaid voor te stellen, bijzaken als hoofdzaken te behandelen, geeft daarbij telkens blijk niets van het geheele betoog te hebben begrepen en eindelijk, waar gij schijnbaar logisch zijt, daar hebt gij kalmweg overgeschreven. Daarop nu te wijzen en dit te weerleggen, dit is in mijn betoog „het essentiele van de a tot de z.“

Gij beweert, dat ik apodictisch Kants absurditeit zou hebben voorop gesteld, maar heeft niet de 2e helft van het 1e stuk en de 1e helft van het 2e stuk, geheel en al gediend om de synthet. aprior. oordeelen te weerleggen en heb ik niet op drie verschillende wijzen aangetoond, dat het causal. beginsel analytisch is en niet synthet. a priori? Waar hebt gij daarover iets beweerd? Zeker ik heb beweerd, dat Kant niet wist, wat begrippen waren, maar telkens heb ik daarachter bewezen, hoe de zaak zich toedroeg. Wat hebt gij niet beweerd en waar zijn de bewijzen? Zeker, mijnheer W. Estor, het doel heiligt de middelen.

Gij beweert, dat mijn argumenten niet van opbouwenden aard zijn, maar hoe bewijst gij dat? Heb ik niet uit het analytische causalit. beg. de Godheid gevonden en wat doet gij nu? Waar ik mijn hart eens lucht gaf en vroeg of dit niet eenvoudiger was, daar begint gij dat te noemen, het voornaamste argument. Zeker het doel heiligt bij u de middelen. Gij beweert, dat ik niet de eigenschappen van God heb behandeld, maar volgt niet oogenblikkelijk uit het bewijs, het buiten de wereld staan, de almacht, persoonlijkheid en intelligentie? ¹⁰⁾ Was ik na mijn bewijs niet

⁷⁾ Zie o. a. Schopenhauer: „De vier hoeksteenen der wereld en haar bouwmeester“, pag. 98.

Bolland in Spectator van 2 Sept. 1899.

⁸⁾ Zie Dr. Paulsen „Immanuel Kant. Sein Leben und seine Lehre“. Stuttgart, pag. 157.

Dr. Paulsen is een bewonderaar van Kant.

⁹⁾ Wat gij met deze opmerking bedoelt, zal wel een ieder duidelijk zijn. Wanneer gij één bewijs er voor levert, kunt gij duizend gulden verdienen. Wist gij dat? De prijs, in 1852 uitgelooft is nog niet verdiend, ondanks hernieuwde uitlovingen. Zie Roh: Das alte Lied: Der Zweck heiligt die Mittel. 3. Aufl. 1894. B. Duhr: Jesuiten-Fabeln. 3. Aufl. 1899. Lezing van Dr. P. J. Blok, prof. te Leiden (vriend der Jesuiten). „Wat is waarheid“ door Pilatus. (Een zeer lezenswaardig boekje).

¹⁰⁾ Zie Caus. beg. en I. Kant en de Godsbewijzen.

gerechtvaardigd, de dwaze pantheïstische systemen, die schromelijke begripsverwarringen, aan kant te zetten? Gij wilt 't doen voorkomen, alsof ik mijn collega's om den tuin wou leiden. Zeker ben ik gerechtigd „per klaarlijkheid“ te besluiten, dat bij u het doel de middelen heiligt. Gij doet voorkomen, alsof het een verkeerde verdeling was in methodische en reële twijfel en wilt doen voorkomen, alsof daarop alles berustte? Mijnheer Estor, gij hebt slechts beweerd, onbeargumenteerd beweerd, zonder iets van filosofie, of zelfs van logica af te weten, alleen in de hoop iets behoorlijks te zeggen, om den indruk, die 't stuk zou kunnen maken te niet te doen. ¹¹⁾ Bij u heiligt 't doel de middelen. Gij wilt 't doen voorkomen alsof ik slechts tot vooropgestelde resultaten kwam. O, gij schijnheilige! Gij wilt den zin niet verstaan van uw paard en mijn paard, of is 't, omdat gij 't niet kunt?

Hebt gij weleens gehoord van de kwestie der universalia, de groote strijdsvraag van af Sokrates, door de modernen geheel genegeerd. Ziet ge, daar doelde 't op, of deed Kant, die de wijsbegeerte in verval vond, haar niet nog dieper zinken en ging hij niet terug naar 't tijdperk der Ionische natuurfilosofie en naar de droomende Eleaten. Zeker, mijnheer Estor, gij grijpt alles aan, om toch maar 't resultaat belachelijk te maken. Het doel heiligt de middelen.

Gij wilt zelfs verstand hebben van waarschijnlijkheidsrekening en materialisten, verwacht daarbij economische materialisten met filosofische materialisten, en komt aan met de bewering, als zou ik de eigenschappen der atomen ontkenen. Maar zijn die niet opgenomen in 't bewijs. Was daarvan de n niet een gevolg en hebt gij weleens gehoord van atomische leeringen, waar gij aankomt met eigenschappen die de berekening zouden beperken. Gij beweert, dat waar ik de atomenleer verwerp, ik niet mag gaan rekenen met atomen, maar ziet gij niet in, dat dit slechts een naamsverandering is en voor atomen gelezen kan worden, zoo vele veranderingen van de oervormen. ¹²⁾ Waarlijk bij u heiligt in de allereerste plaats 't doel de middelen. Gij probeert uw collega's om tuin te leiden door aan te komen met autoriteiten als Jelgersma, maar wist die wel iets van logica af, of hebt gij niet gelezen, wat K. J. Pen daarover schreef in Minerva van 26 Febr. 1903? zeker alles maar aanpakken, 't doel is immers zoo schoon. Waar gij, mijnheer Estor, het logisch mirakel tracht te weerleggen, daar spreekt gij schier onverstaanbare woorden. Waar hebt gij 't bezwaar weerlegt, dat er onveroorzaakte „feiten“ zouden zijn, wat volgens de uitspraak van heel het menschelijk geslacht een onwaarheid is, zelfs voor uw Kant, waar hij toch op pag. 13 zegt: „Alles, was geschicht, hat seine Ursache ist ein Satz der mit gröszer Allgemeinheit“ geldt. Waar hebt gij 't bezwaar weerlegt, hoe 't mogelijk was, dat de inhoud van een begrip toenam zonder dat de omvang afnam, terwijl toch de aloude wet immer gelden blijft: quo major comprehensio, eo minor extensio, (hoe grooter inhoud, hoe kleiner omvang.) Ja, mijnheer Estor, het doel heiligt de middelen.

Mijnheer Estor, gij hebt niet de minste notie van begrippen of zelfs maar van één wet uit de logica. Gij praat van begripsverruiming van Platonische lichamen, hoe ge echter ooit uit 't begrip van Plat. lichaam onregelmatige veelhoeken vinden kent, is mij en mij dunkt allen, die eenigszins idee hebben van logica, een raadsel. Gij kunt misschien ook wel bewijzen, dat in 't begrip „vader“ ligt opgesloten „heeft geen kinderen“. Wat 't verder te maken heeft met „logische mirakels“, evenals de onzin die ge beweerd hebt omtrent driehoeken en 180°, blijft immer een raadsel. Waarlijk op u en uw begrippen zijn Göthes woorden van toepassing:

Ist denn die Wahrheit in Zwiebel
Von dem man die Häute nur abschält
Was ihr hinein nich gelegt
Holet ihr. niemals heraus!

(Voor ergelijke misvattingen, noteer ik even, dat de inhoud van een begrip de som der kenmerken is, en de omvang

¹¹⁾ Zie over de twijfel: Em. Saisset: Le Scepticisme pp 111-112. J. S. Mill. Examination on Sir W. Ham. Philosophy p. 154. Discours de la Méthode van Descartes 4e Partie. Balmès. Philosophie fondamentale Tome I. Liv. I. n. 38. S. Thomas. Contra gentiles I, art. 3. Kleutgen. Die Phil. d. Vorzeit, 3e Abhandl. IV. J. Janssen: Les époques dans l'histoire astronomique des planètes. Beyssens: Logica. Mercier. Critériologie. etc.

¹²⁾ Wundt „Die theorie der materie“. D. Rundschau 1875 S. 181. The properties of the different element result from differences of arrangement, arising by the compounding and re impounding of ultimate homogeneous units H. Spencer. Comt. Review-June 1872.

Wundt Phil. Mag. vol. XXVII p. 81.

Zie verder werken over theoretische chemie (Nersnt, Ostwald, James Walker, Jones v. 't Hoff.)

het aantal subjecten, waarvan een begrip kan gezegd worden). Mijnheer Estor, er is een moderne definitie der waarheid, waarmede gij wel hoogst tevreden zijn zult. Waarheid is volgens Hegel „die übereinstimmung eines Inhaltes mit sich selbst”. (Kleine Logik p. 42, uitgeg. door Bolland). Daardoor worden immers leugenaars, waarheidsprekers, daar de inhoud hunner woorden aan zich zelve gelijk blijft. Ziet ge, mijnheer Estor, zoo redeneeren de moderne filosofen en al was er nu een filosofieprofessor, die Wij keeren waarlijk terug naar 't paradijs, waar Eva God voor een leugenaar en satan voor een waarheidspreker hield.

Eenmaal, mijnheer Estor, hebt gij iets beweerd, dat ik de moeite waardt acht te beantwoorden, niet omdat 't zoo logisch is, maar opdat de lezers van uw schitterende „kritik” niet tot verkeerde denkbeelden zouden komen.

Ik zal uw betoog maar in 't Duitsch aanhalen. Gij weet zeker wel, dat Kant 'theeft gezegd op pag. 15:

„Man sollte anfänglich zwar denken, dasz der Satz $7 + 5 = 12$, ein blossanalytischer Satz sei, allein wenn man es näher betrachtet, so findet man, dasz der Begriff der Summe 7 und 5 nichts weiter enthalte, als die Vereinigung der Zahlen in eine einzige, wodurch ganz und gar nicht gedacht wird, welches diese einzige Zahl sei, die beide zusammenfasst Man musz über diese Begriffe hinausgehen, indem man die Anschauung zu Hülfe nimmt. So thue ich die Einheiten die ich vorher zusammennahm und sehe so die Zahl 12 entspringen. Der arithmetische Satz ist also jederzeit synthetisch, welcher man desto deutlicher inne wird, wenn man etwas grosze Zahlen nimmt. Zuvörderst musz bemerkt werden, dasz eigentliche mathematische Sätze jederzeit Urtheile a priori und nicht empirisch sind, weil sie Nothwendigkeit bei sich führen, welches aus Erfahrung nicht abgenommen werden kann”. (De verkeerde plaatsing en de verminking is voor rekening van den heer Estor. Zie de vertaling in 's heeren Kritik, deel II).

't Klinkt waarlijk als een stem uit de onderwereld. 't Is nog niet zonderling genoeg, dat er nog volgelingen van Kant worden gevonden, hier vinden we iemand, die Kant geheel en al voetstoots volgt, een echte „warmen Kantiaan” in de beteekenis van den heer J. F. L. Schröder.¹³⁾

Waar Prof. Paulsen uit Berlijn Kants Kritik geheel en al afbreekt en dan tot de slotconclusie komt, dat „die groszen Grundgedanken dauernden Werth haben”, daar verbazen we ons niet. Dat is nu eenmaal moderne logica. Waar dezelfde professor de dwaze „Dinge an sich” tracht te rechtvaardigen door eenvoudig „Dinge” te zetten en „sich” weg te laten, daar verbazen we ons wel een weinig, want, mijnheer Estor, als men uw eigenwijze kat de staart afsnijdt, dan blijft 't toch een eigenwijze kat; maar waar we hier met een weergaloos aplomb een stelling van Kant hooren verkondigen, zonder zelfs eenig commentaar en zonder blikken of blozen, daar, mijnheer Estor, vind ik dit zeer wonderbaarlijk. Zien we echter 't verdere gedeelte van 't stuk na en bemerken we de „grootste filosofische capaciteiten”, dan, ik moet 't bekennen, verdwijnt 't wonderlijke wel eenigszins.

Waarlijk T. Pesch had gelijk, toen hij zeide: „De synthet. oordeelen a priori openbaren ons de diepste diepte van Kants gedachte”.¹⁴⁾ Kant echter, ik wees er reeds op¹⁵⁾ wist niet, dat reeds de H. Thomas leerde een onderscheid te maken tusschen „analytisch in zich zelve” en „ook voor ons”. Had hij dat geweten, hij had zijn leer niet verkondigd, of ten minste op deze onderscheiding gewezen. Maar, mijnheer Estor, de H. Thomas „viel niet binnen de grenzen van de hem bekende sferen”.¹⁶⁾ Hoewel ik nu hoop, mijnheer Estor, bij leven en welzijn, een ander maal uitvoeriger daarover te spreken, (niet met u, weet wel) zoo wil ik toch met een paar woorden op deze schromelijke verwarring wijzen. Kant nu beweert, dat $7 + 5$ 't begrip is van een getal. Is dit nu waar, dan zal het zeker ook het begrip zijn van een additie, die reeds gedaan is en niet meer gedaan behoeft te worden, want vóór de getallen zijn opgeteld, heb ik er twee en niet één. En nu, mijnheer Estor, vraag ik u, indien gij 't begrip hebt van een getal, zijn dan daarin de eenheden op een bepaalde manier ge-

rangschikt of gegroepéerd? Zekerlijk toch niet. Als 7 en 5 zijn opgeteld, dan zijn ze hoegenaamd niet meer gescheiden van elkaar, de eenheden van 't zevental zijn vermengd onder die van het vijftal. Tot het wezen van een getal behoort alleen een hoeveelheid door de eenheid gemeten (quantitas mensurata per unum). Nu volgt hieruit, dat het begrip van de som $7 + 5$ het begrip is van een hoeveelheid door de eenheid gemeten, evenzoo het begrip 12. Hoe komt nu Kant er toe te zeggen, dat 't synthetisch is. Als iemand nu niet weet, dat een wit paard een schimmel is, dan heeft hij toch niet 't recht om a priori te beweren, dat het begrip schimmel een geheel ander begrip is, dan dat van wit paard. Uit wit + paard kan hij geen schimmel halen, dus de propositie „wit paard is een schimmel” is niet analytisch maar synthetisch! Dit is de diepste diepte van Kant. Wil nu Kant volhouden dat in de som $7 + 5$ ook na additie de 2 getallen gescheiden blijven, dan heeft de groote wijsgeer het phantasma van de som van $7 + 5$ verward met het begrip der som. Had hij bedacht, dat ook $8 + 4$, $9 + 3$ etc. = 12 was, dan zou hij zooveel scherpzinnigs niet beweerd hebben. Waarlijk, hij was onbekend met de leer de Scholastieken omtrent de vorming van begrippen! Kant verwaarloosde geheel het verstand als kenvermogen en zijn geheele „Kritik” diende ten slotte alleen om te bewijzen, dat papier geduldig was.

Men wachte zich er echter voor, om als grond van het ervaringsoordeel te willen aanhalen, dat we gebruik maken van onze vingers of van figuren, zooals in de meetkunde. Immers, dat is alleen een hulpmiddel voor het verstand. Die constructie is heusch niet de reden, waarom P. bij S. wordt gevoegd. Als we hebben ingezien (dat woord kende Kant niet), dat deze of gene stelling geldig is, niet voor dezen of genen geteekenden driehoek, maar aan den driehoek als zoodanig, dan eerst is ons oordeel algemeen en kunnen we de noodzakelijkheid formuleeren b.v. de som der hoeken = 180° . Door analyse dus van beide, zooveel praedicaat en subjeet (zie bewijs van die meetk. stelling), zien we 't verband in, dat tusschen beide bestaat¹⁷⁾.

Zoo, mijnheer Estor, is ongeveer de weerlegging van uwen diepen wijsgeer. Gij vindt dit natuurlijk een „filosofische narigheid”, maar dat wist ik reeds a priori. Zooals gij ziet, tred ik niet „listig op tegen Kant”,¹⁸⁾ maar wie tracht dat tegenover mij te doen? Door haat en nijd verblind, zijt gij te velde getrokken tegen al wat, van Christelijken herkomst is, en dat niet alleen, gij zijt te velde getrokken tegen de ideeën door de grootste filosofen gedurende eeuwen verkondigd, tegen de middeleeuwsche Scholastiek, die de leer van Aristoteles vervolmaakte, en wat nog altijd het voortreffelijkste is op wijsgeerig gebied. Welke leer was zoo onvergankelijk! Mijnheer Estor, gij ziet gelijk de vlieg van Lafontaine:

Une mouche survient et des chevaux s'approchent
Prétend les animer par son bourdonnement,
Pique l'un, pique l'autre et pense à tout moment
Qu'elle fait aller la machine.

Waarlijk, mijnheer Estor, ik zeg 't een van onze Hooggeleerden na: „De geloovigen zijn de „verstandsmenschen”, de ongeloovigen de „door den zin begoochelden.”

Waarlijk mijnheer Estor, tegen de steenrots, waarop Christus zijn kerk bouwde, vermoogt gij niets, zelfs al waren in U alle duivels uit de hel geïncarneerd, want zelfs „de poorten der hel zullen haar niet overweldigen.” En hoe schoon zegt Heine niet¹⁹⁾.

„Wie mancher ging aus, die Kirche zu schmähen, zu befeinden und änderte plötzlich seinen Sinn und kniete nieder und betete an. Es ging manchem wie Biliam, den Sohne Boers, der Israel zu fluchen auszog und gegen seine Absicht es segnete. Warum? Und doch hatte er nur die Stimme seines Esels gehört.”

Uw onderdanige dienaar
X.

N. S. Gij begrijpt natuurlijk, dat ik verder alle polemiek met U eindig. Gij zijt te fatsoenlijk en uw filosofische kennis te groot. Gij kunt dus verder al wat gij wilt „per klaarblijkelijkheid” besluiten, gij kunt vrijelijk lasteren, schelden, liegen, afkammen, geniepigheden beweren, mijnheer Estor, ik zal 't u verder „niet al te lastig maken”, al

¹³⁾ Bijdrage tot de beschouwing der waarheid van de menschelijke kennis” door J. F. L. Schröder, 1836. Zeer lezenswaardig, een weerlegging van Kant.

¹⁴⁾ T. Pesch. Haltlosigkeit der modernen Wissenschaft, p. 12. Zie ook: Die groszen Welträtsel.

¹⁵⁾ Causaliteitsbeginsel.

¹⁶⁾ A propos, mijnheer Estor, gij hebt u op rare dingen beroemd in uw stuk.

¹⁷⁾ Zie „het Caus. beginsel”.

¹⁸⁾ A. Leendertz. Theologisch Tijdschrift 35e deel pag. 36.

¹⁹⁾ IV Band, Gemischte Schriften. II Religion und Philosophie. Verehrung für Rom. S. 471.

kamt gij al mijn werk af. Hieruit kunt gij misschien weer heel wat besluiten op uwe manier.

Curiositeit.

W. Estor geeft de objektieve waarheid toe, waartegen Kants geheele Kritik is geschreven en toch verdedigt hij Kant. Hoe is dat te rijmen?

INGEZONDEN.

Geachte Redactie,

Het zij me vergund den heer Van Lier te doen opmerken, dat voor het schrijven van mijn artikel mijn verhouding tot den heer X niet van dien aard was, dat achteraf tendensieuze bedoelingen er uit kunnen worden verklaard.

Een onderzoek had den heer v. L. kunnen leeren, dat zijn beschuldiging elken grond mist; ik verwacht, dat de heer v. L. tot het instellen daarvan alsnog zal overgaan en zijn ongemotiveerde opmerking zal rectificeren.

Hoogachtend
W. ESTOR.

Berichten en mededeelingen.

CORPSVERGADERING op MAANDAG 9 MAART ten zeven ure in Zaal 43 der P. S.

Doel:

Bespreking van het besluit van Weerbaarheid op 27 Febr. jl.

Beleefd doch dringend, wordt aan de 1e Jaars gevraagd, of zij zoo spoedig mogelijk afgevaardigden van clubs willen sturen naar het nieuwe 1e Jaars bestuur, om te melden of er al dan niet gedaan wordt aan een eventueele diësoptocht.

Maakt haast, want 22 dezer is reeds het 1e Jaarsdië.
EEN EERSTE JAARS.

SNEUNTOJOUNSELSKIP „FRISIA”.

Takkom Sneuntojoûn gearkomste by YNSE SOËR, Ljeûwenkoekesingel 37.

ADVERTENTIEN.

Restaurant J. L. BÜHLER,
Houttuinen 2, Delft.

Specialiteit in:

FRANZISKANER LEISTBRÄU.
PILSENER-URQUELL.
BIERHANDEL. WIJNHANDEL.

Levering aan huis van prima
BORDEAUX-, RIJN-, MOEZEL-, CHAMPAGNE-
en MORGENWIJNEN,

tegen concurreerende prijzen.

WINTERSHOTELS.

DEJEUNERS, DINERS en SOUPERS.
WARME en KOUDE DAG- en AVONDSHOTELS.

ZEEUWSCHE OESTERS.

Geopend tot 2 uur 's nachts.

Het weekblad „De Nederlandsche Sport” ligt ter lezing.

CORRESPONDENTIE.

Aan de heeren ESTOR en X.: Aan ieder van u beiden stellen we nog een halve kolom beschikbaar om uw polemiëk te eindigen. Dan worden onze kolommen voor dit debat onherroepelijk gesloten. RED.

AGENDA.

DELFT.

Comité van Verweer te Delft. Protest-meeting tegen de dwangwetten Zondag 8 Maart, 's middags 2 uur, in den tuin van Stads Doelen, bij ongunstig weer in de Concertzaal. Sprekers: P. L. Tak en J. Offerman, beiden van Amsterdam. Entrée 10 ct.

Dinsdag 10 Maart. Stads Doelen. Leeghwater: Voordracht van den heer C. D. Nagtglas Versteeg over: „Een en ander met betrekking tot de veiligheid van Elektrische Installatiën”; 8 uur.

Donderdag 12 Maart. Stads Doelen. Rotterdamsch Tooneelgezelschap: „'n Boerenkomedie”; 7½ uur.

DEN HAAG.

Vrijdag 6 Maart. Kunstkring: Concert van werken van Hollandsche componisten, met medewerking van Anna Kappel; 8 uur.

Ned. Tooneel: „Het kasteel Sauveterre”; 8 uur.

Zaterdag 7 Maart. Diligentia: Concert van Anton Witek en Vita Gerhardt; 8 uur.

Fransche Opera: „Robert le diable”; 8 uur.

Zondag 8 Maart. Kunstkring: Concert van „Reicha” uit Utrecht; 8 uur.

Donderdag 12 Maart. Diligentia: Concert van Harold Bauer en Casals; 8 uur.

ROTTERDAM.

Vrijdag 6 Maart. Groote Schouwburg: „'n Boerenkomedie”; 8 uur.

Tivoli-Schouwburg: Concert van Jean ten Have en Johan Wijsman; 8 uur.

Zondag 8 Maart. Tivoli-Schouwburg. Ned. tooneel: „Frou-frou”; 8 uur.

Bierbrouwerij **IJsfabriek**

P

voorheen A. VAN BERCKEL & ZONN.

SPECIALAAL

PILSENER BIER.

Restaurant BÜHLER.
Houttuinen 2. - Delft.

Verkrijgbaar gedurende slechts enkele dagen:

SALVATOR-BIER

uit de Brouwerij Act. Ges. „Paulanerbräu Zum Salvatorkeller” in München.

Café-Restaurant HOTEL CENTRAL.

Levering van Déjeuners, Dinners, Soupers, Koude en Warme Schotels.

Uitstekende gelegenheid om te Dineeren ook bij abonnement.

Verschillende appartementen voor Vergaderingen.

Pilsener Urquell. Franziskaner Leistbräu.

G. M. VAN DE SEIJP Hz., Cuisinier.